

Hur företag kan bidra till att försvara samhällen

Nio arbetspapper framtagna av SOFF:s medlemsgrupper för att utvecklas i dialog med ekosystemets aktörer

Nr 2: Landet annorlunda

SOFF
Säkerhets- och försvarsföretagen

Sverige skiljer sig kraftigt från andra länder i Norden och Europa vad det gäller synen på företagen och deras roll vid kris, högre beredskap samt krig och den försörjningssäkerhet som då krävs. Trots synen på företagens roll så har deras betydelse för försörjningssäkerhet visat sig genom den nuvarande pandemin.

Under 1998–2007 formades den "andra svenska modellen" som idag styr försvarsområdet. Den modellen har ibland kallats för "Köpa från hyllan-strategin" efter den upphandlingsstrategi med vilken oinriktningen kulminerade och är idag internationellt unik. Sverige är enligt försvarsberedningen det enda europeiska landet som inte har en eller fler av följande styrmodeller; 1) statligt ägande, 2) formaliserad samverkansmodell, samt 3) industristrategi.

Svenska staten äger inga försvarsföretag. De flesta företag finansierar själva sin innovations- och FoU-verksamhet. Företagen bär den kommersiella risken vad gäller FoU och andra investeringar. Eftersom teknik och system blir alltmer komplexa blir det av allt större betydelse att säkra möjligheterna att försörja dessa genom partnerskap och samarbete med leverantörer, både inom och utanför Europa.

Den svenska modellen skiljer sig från de flesta andra länder, där stat och företag planerar, prioriterar och beslutar om utveckling tillsammans och där försörjningssäkerhet säkerställs av nationella företag, vilket inte i samma utsträckning stimulerar företagen att samarbeta med globalt konkurrenskraftiga företag. Företagens kunskaper om beroenden i värdekedjan vägs i de flesta länder mot staternas vilja att ta risk, vilket visats nyligen i amerikanska försvarsdepartementets analys av värdekedjan men också i diskussionerna inom EU.

Samtidigt bygger Sveriges försvarsförmåga och dess försörjningssäkerhet på att företagen har ett marknadstillträde till främst partnerländernas marknader (Norden, EU och USA). Detta då den svenska kunskaps- och teknologiuppbyggnaden baseras på att också andra kunder än den svenska, bidrar till denna uppbyggnad hos företagen i Sverige.

Försvarsmarknaden är global, men den fungerar inte som andra marknader. Få marknader är så reglerade och politiskt styrda som försvarsmaterielmarknaden. Många stater inom exempelvis EU väljer ofta de nationella försvarsföretagen som leverantör av försvarssystem, produkter och tjänster. Ett skäl till detta har att göra med sekretess och integritet. En annan av orsakerna är att det ofta finns krav på försörjningssäkerhet inte bara vid fredstid, utan även vid högre beredskap, och ytterst krig, då försörjningskedjorna av naturlighet blir kraftigt påverkade.

Regelverk kan användas för att öppna upp marknaden, men även för att stänga ute konkurrerande länders företag om man så önskar.

Här skiljer sig Sverige åt gentemot andra. De senaste 20 åren har vi levt i en fredsrationalitet gällande vår försörjningssäkerhet. Sverige har, även om det skett i begränsad omfattning, fortsatt att upphandla kvalificerade system och förmågor men utan egentliga krav på försörjningssäkerhet vid högre beredskap och krig. Lite förenklat kan man säga att vi har upphandlat kvalificerad krigsmateriel för fredstida bruk. Syftet med just krigsmateriel är ju att den inte, förutom vid övning, syftar till att användas för fredstida bruk, utan snarast vid kris och krig. Då krävs helt andra försörjningskedjor i form av logistik, robusthet, numerär och reservdelar etcetera.

SOFF avser att arrangera ett samtal om möjligheterna att säkra en tillgång till relevant teknik och kompetens, inte minst i relation till EU och USA.

Nio arbetspapper för en attraktiv försvarsmarknad

Företag bygger försvarsförmåga

Landet annorlunda

Beroende till företag

Försörjningssäkerhet

Ägande, insyn och kontroll

Behov av långsiktighet, dialog och olika roller

Kunskap och kompetens

Digitalt försvar

Mindre företag

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen